

TV-nézőmérő rendszer és lehetséges torzítása

Zempléni András

2022.02.11.

TV-nézettség mérése

Minden országban működik

Célja:

- visszajelzés a TV-műsorok készítőinek
- reklámok által elért közönség becslése

Eszköze:

- TV-n nézett csatornát regisztráló készülék, a nézők gombnyomással jeleznek
- A modern eszközök a többi eszközt (mobil, tablet stb) is mérik

Problémák a mérőeszköznél

- Vajon néz-e a nézőnek bejelentkezett?
- Elfelejtkezhet bejelentkezni

Megoldási kísérletek:

- időnkénti kontroll-kérdések
- telefonos ellenőrzés
- adatok szűrése

Adatszolgáltatók köre: panel

- kiválasztás: évenként elvégzett széleskörű felmérés (Establishment Survey, Alapozó felmérés) alapján
- cél: minél jobban reprezentálja az ország lakosságát
- valóság: nem teljes az egyezés
- korrekció: súlyozás

A súlyozás

Célja: a minta kiegyenlítése, az alapozó felmérés, ill. a mikrocenzus alapján számított esetszámok (universe-k) beállítása

Lehetséges módszerek:

- Cellamátrix (többdimenziós együttes eloszlás minden cellájára)
- RIM weighting (marginálisok súlyozása)

Kérdések a súlyozásnál figyelembe veendő változókra vonatkozóan

---

Mely változókat
(változó - kombinációkat) válasszuk?

Melyek legyenek a súlyozás kategóriái?

Kérdések a súlyozásról

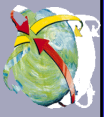

- Melyik módszerrel?

Ha kevés a változó, a cellamátrix, egyébként a marginális-súlyozás a reális

Magyarországon ez utóbbi módszert alkalmazzák (RIM weighting).

- Mely változókat (változó - kombinációkat) válasszuk? Mik legyenek a súlyozás kategóriái?

Példa RIM weighting súlyozásra

- Ha egy változó nem szerepel a súlyozásban, az adott - esetleg kiegyenlítettlen - panel torzíthatja a nézettség becslését

Példa:

Két változó, két-két értékkel, különböző súlyozási kategóriákkal:

- *súlyozás nélkül*
- *csak az egyik változó súlyozó*
- *mindkét változó súlyozó*

Képzeltbeli példa universek

A népesség (universe) összetétele	Férfi	Nő	Összesen
Városi	1 250 000	1 250 000	2 500 000
Falusi	1 250 000	1 250 000	2 500 000
Összesen	2 500 000	2 500 000	5 000 000

Képzeltbeli példa panel

A panel összetétele	Férfi	Nő	Összesen
Városi	250	100	350
Falusi	1000	400	1 400
Összesen	1250	500	1750

Kérdés: hogyan súlyozzuk, hogy a súlyozás utáni minta peremeloszlásai megfeleljenek a teljes populációnak?

Súlyozás lépései /1

A universe összetétele (ezer)	Férfi 2000 súlyok	Nő 5000	Összesen
Városi	500	500	1000
Falusi	2000	2000	4000
Összesen	2500	2500	5 000

Súlyozás lépései /2

A universe összetétele (ezer)	Férfi 2000 súlyok	Nő 5000 súlyok	Összesen
Városi 2.5 súlyok	1250	1250	2500
Falusi 0.625	1250	1250	2500
Összesen	2500	2500	5 000

Képzeltbeli példa panel és nézettség

A panel összetétele és a becsült nézettség (valószínűség)	Férfi	Nő	Összesen
Városi	250 AMR=.1	100 AMR=.1	350
Falusi	1000 AMR=.3	400 AMR=.3	1400
Összesen	1 250	500	1750

Súlyozatlan becslés: $455/1750=0.26$

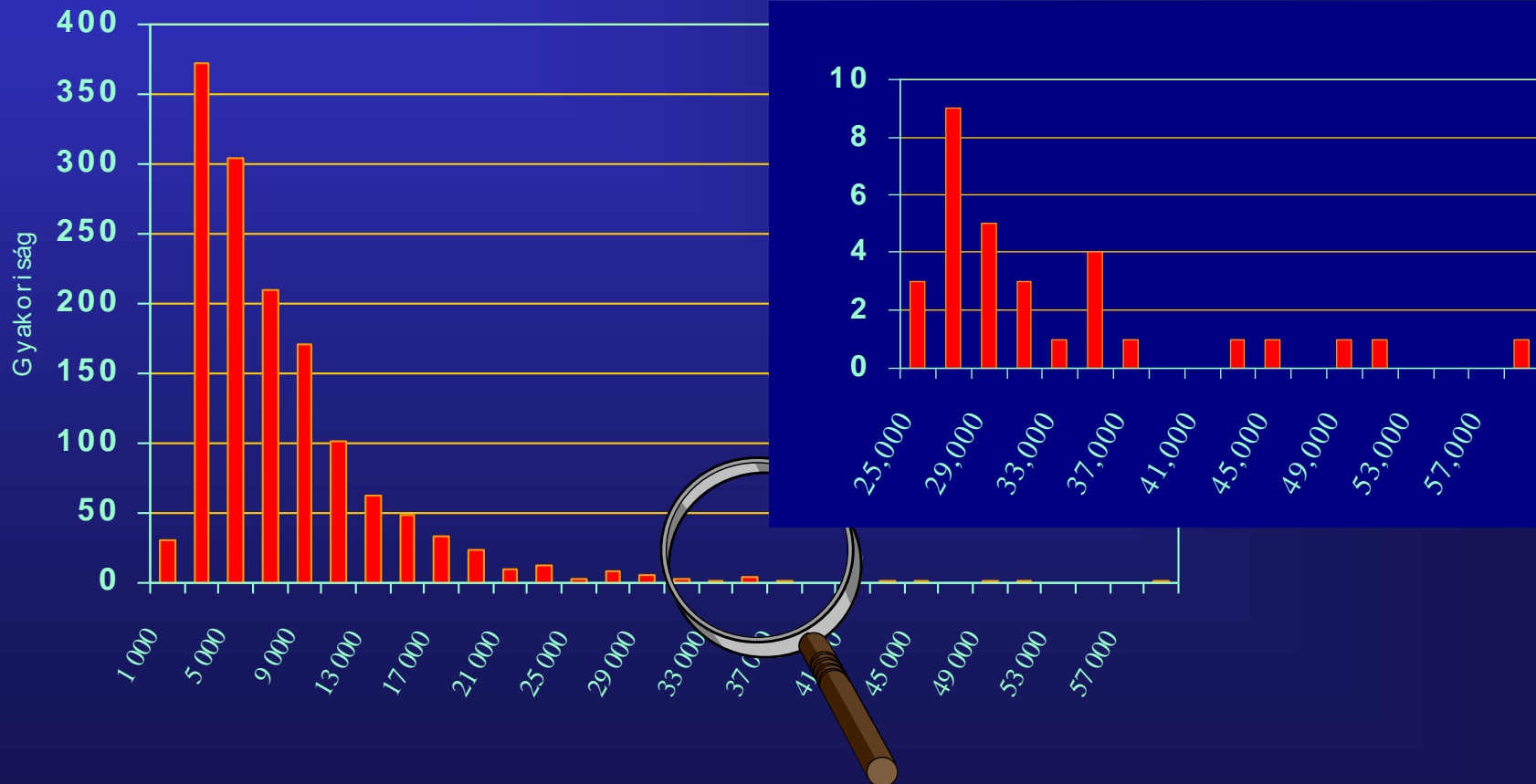
Súlyozott becslés: 0.2

A súlyok megoszlása

Túl sok súlyozó változó -> a súlyok nagy szórást mutatnak

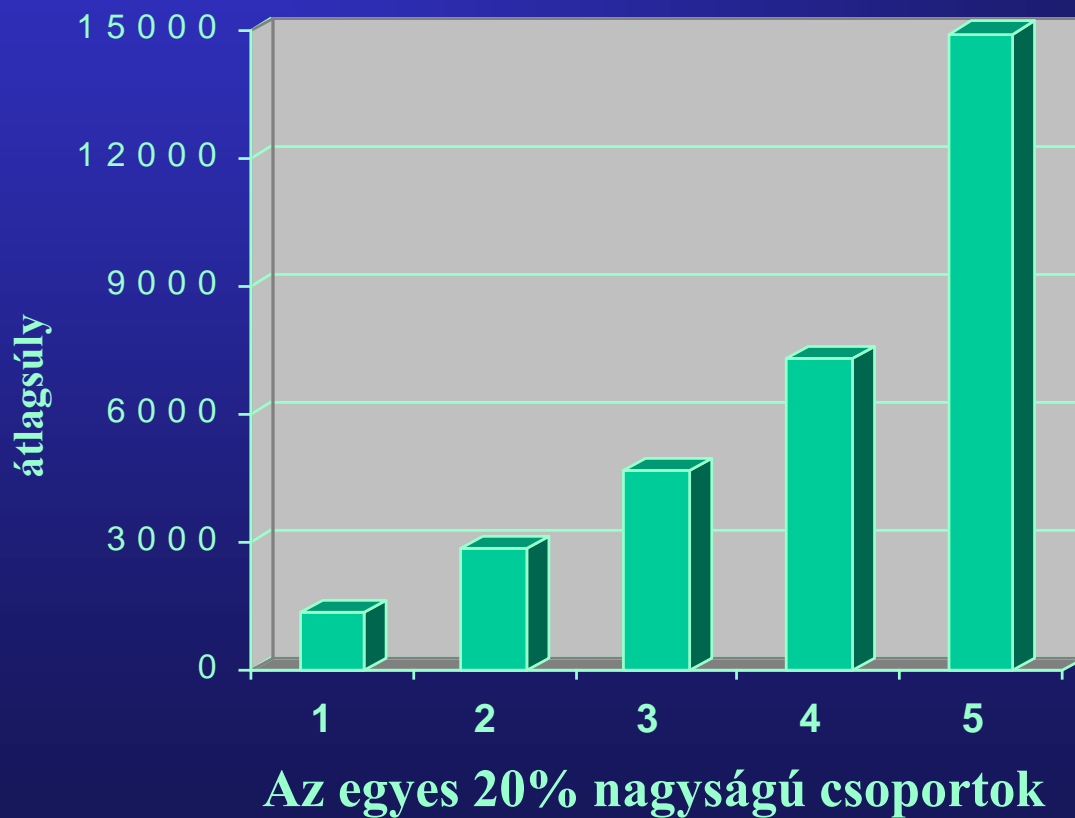
A súlyok megoszlása 1998.09.24-én

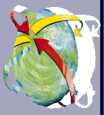

A súlyok koncentrációja

A panel különböző súlyú részeinek hatása

A súlyok ingadozása

- Ha a panel az adott változó szerint nem arányos, a súlyok szórása nő

Az előző példában :

*ha csak 1 változó szerint súlyozunk:
max/min=4*

*ha mindkét változó szerint súlyozunk:
max/min= 10*

A becslések megbízhatósága

- Ha valószínűségi modellt alkalmazunk (N Poisson eloszlású – a műsor nézői – független X,Y-tól):

$$D^2(\sum_{i=1}^N X_i Y_i) = \lambda(D^2 X Y + E^2 X Y)$$

X: súlyok, Y: nézettség. X szórása is növeli a becslés szórását.

- Nagyobb panel esetén a becslések szórása csökken
- Alacsony esetszámú kategória (<50 paneltag) nézettségére

Következtetések

Azokat a változókat célszerű súlyozó változónak választani, amelyek

- hatnak a TV nézési szokásokra
- napi kiegyenlítettsége fontos a felhasználók számára

Célszerű kihagyni azokat, amelyek

- nem fontosak, de viszonylag kiegyenlítetlen a minta az adott szempontból

A változók hatásának vizsgálata

Cluster-analízis

A módszer lényege: több számértékkel egyidejűleg jellemzett megfigyelések csoportosítása a távolságuk alapján

A megfigyelések: az egyes panel-tagok a vizsgált 10 hetes időszakban mennyit nézték az egyes csatornákat (külön-külön, idősávonként, ill. összesítve).

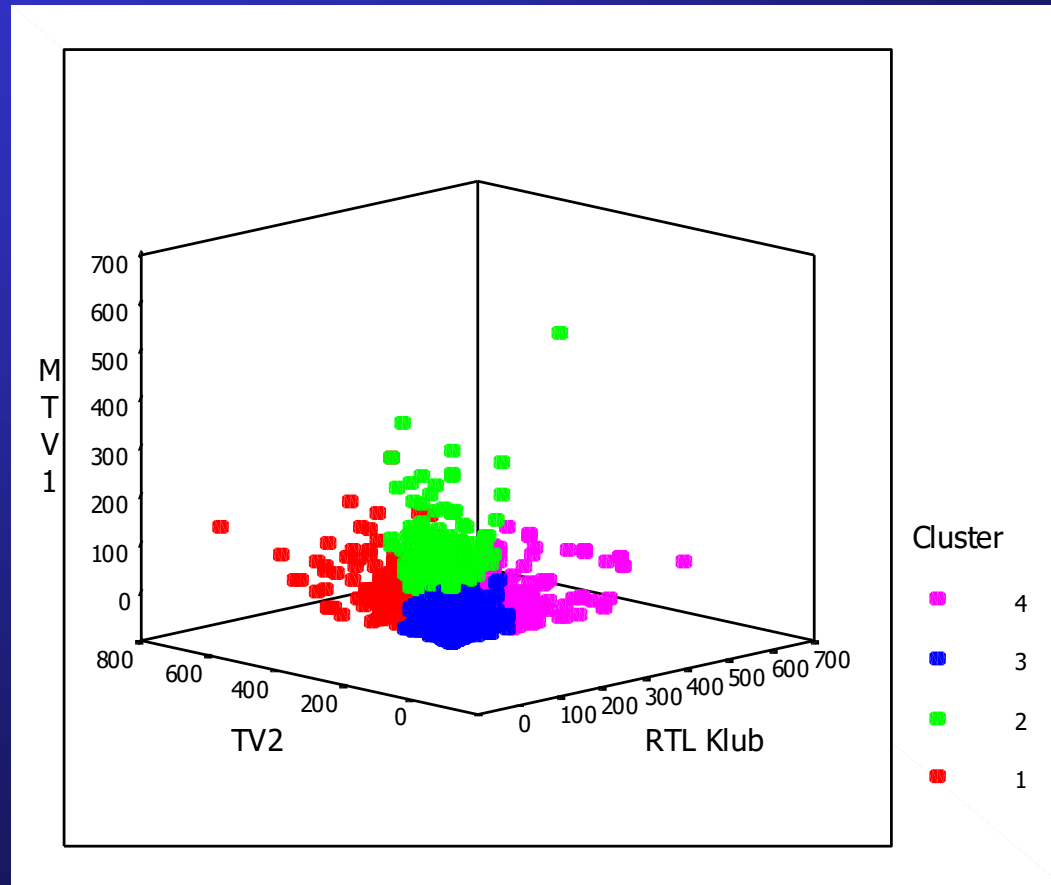
A nézettségi adatok clusterei; a legfontosabb TV csatornák átlagos nézettsége az egyes clusterekben

Cluster sorszáma	1	2	3	4
MTV1	65	165	25	37
MTV2	5	18	4	3
Duna TV	3	12	4	3
TV2	222	70	40	85
RTL Klub	49	31	34	204

A clusterek elhelyezkedése

TV nézőmérés

A clusterek vizsgálata

Elemeztük a csoportok összetételét. A változókat rangsorolhatjuk aszerint, hogy mennyire különböznek az egyes clusterek között. A legfontosabbak azok, amelyek nagy eltérést mutatnak. A mérőszám az úgynevezett Kruskal-Wallis próbastatisztika, amely chi-négyzet eloszlású, ha csak véletlen eltérés van a csoportok között.

A Kruskal-Wallis statisztika

$$K = \frac{12}{N(N+1)} \sum_i n_i \left(\bar{R}_i - \frac{N+1}{2} \right)^2$$

- N a teljes minta elemszáma (kb. 1600)
- R_i az i -edik csoporthoz tartozó elemek rangjainak (a nagyság szerinti sorban elfoglalt helyei sorszámának) átlaga
- n_i az i -edik csoport elemszáma

Néhány korcsoport szerepe

	K
15-29	78.2
4-14	72.2
30-49	33.9
30-34	13.9
35-39	8.0

Néhány kevésbé fontos változó

	K
Borsod, Heves megye	11.4
Baranya, Tolna, Somogy megye	6.2
Fejér, Veszprém, Zala megye	3.2
Városi nő	3.8
Kisvárosi harmincas nő	3.1

A változók kiválasztása

Tesztek a különböző kategória-rendszerekkel:

iterációk konvergenciája

kritikus csoportok vizsgálata külön-külön

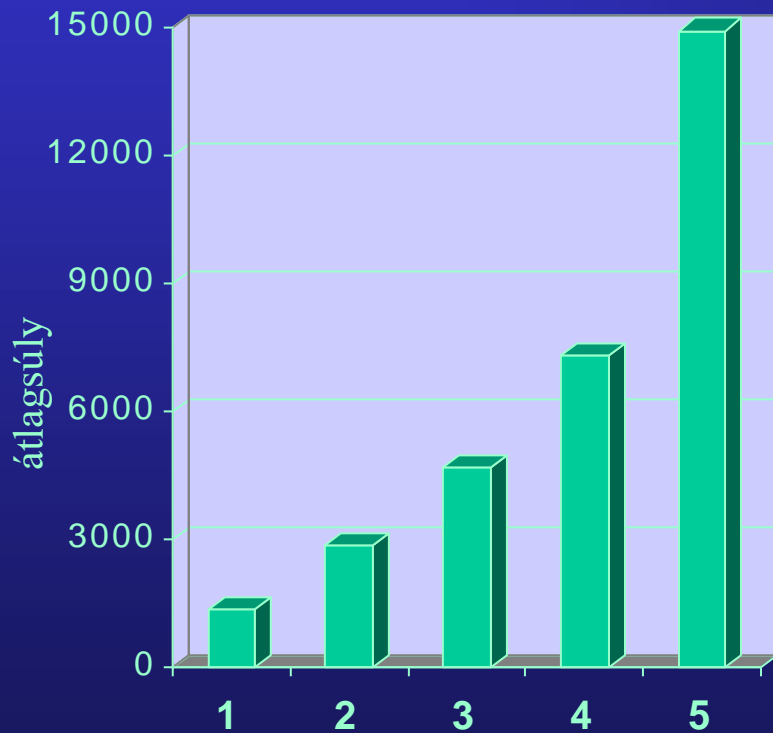
- *“telefon” szükséges (felhasználók elvárása)*
- *„jövedelem” beválasztása jelentősen növeli a szórást*
- *alsó két iskolázottsági kategória (<8 oszt., = 8 oszt.) összevonása célszerű*

Az új súlyok koncentrációja

A 620-as panel

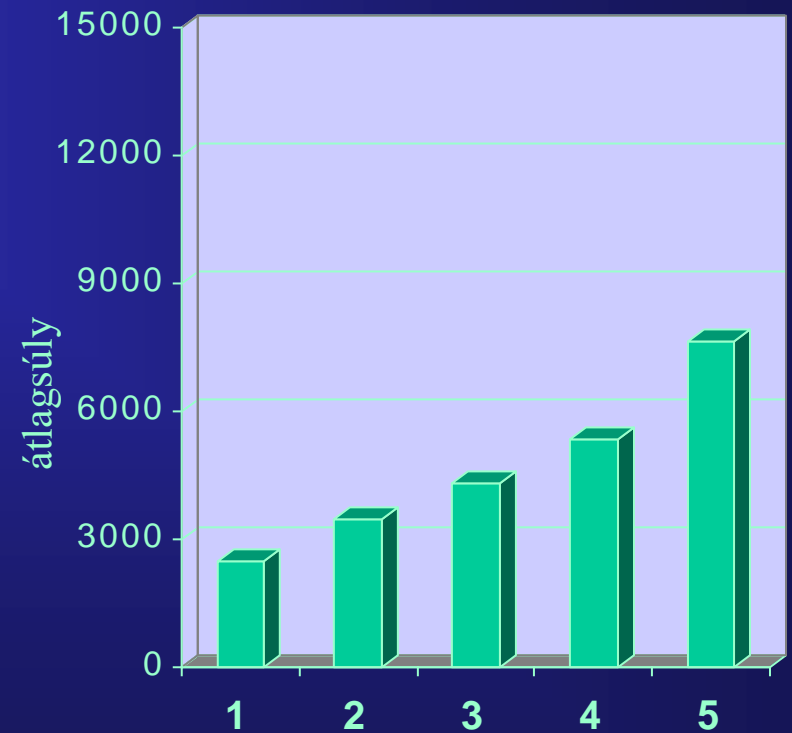
különböző súlyú részeinek hatása

Az egyes 20% nagyságú csoportok

A 840-es panel

különböző súlyú részeinek hatása

Az egyes 20% nagyságú csoportok

A változók számának csökkentése után adódó súlyok

- Az egymás utáni napok közötti súlyok korrelációja közel 0,99
- a súlyok szórása kisebb a '98-as érték harmadánál

A súlyozás (ideális esetben, azaz amikor a universe esetszámok pontosak és teljesül a függetlenség) nem okoz torzítást, legfeljebb a szórást növeli.

Kérdés: mekkora is ez a szórás?

A becslések szórásának vizsgálata

- A megfigyelések nem függetlenek!
*családon belüli (kényszerű) kapcsolat:
az egymáshoz közeli időpontokban nagyon hasonló a
műsorok nézőinek összetétele*
- Kérdés: valójában hány elemű mintának felel meg a panel?

A bootstrap eljárás

- Véletlen, az adott napi panellel családlétszám szerint azonos megoszlást mutató “paneleket” generálunk.
- A súlyozási eljárást minden egyes panelre külön-külön elvégezzük
- Így panelenként kapunk becslést a nézettségi adatokra.

A becslések szórásának vizsgálata bootstrap módszerrel

A módszer matematikai háttere:

$X_1, X_2, \dots, X_n$: f.tlen, azonos, F eloszlású.

F_n a minta eloszlásfv-e (tapasztalati elo.fv).

Új (bootstrap) minta a tapasztalati eloszlásból: x^*

Sokszor ismételve közelíthetjük a keresett eloszlást

Alkalmazása

- $X_1, X_2, \dots, X_n$ a panel által adott percben szolgáltatott adatok.
- A mintákat a panelből vesszük, a nézettségi adatok nem változnak.
- Gond: nem függetlenek a panel-tagok, de az összefüggőség szórásra gyakorolt hatása vizsgálható a módszerrel.

A szórások összehasonlítása

- Elméleti érték:

$$\sqrt{\frac{\hat{p}(1 - \hat{p})}{n}}$$

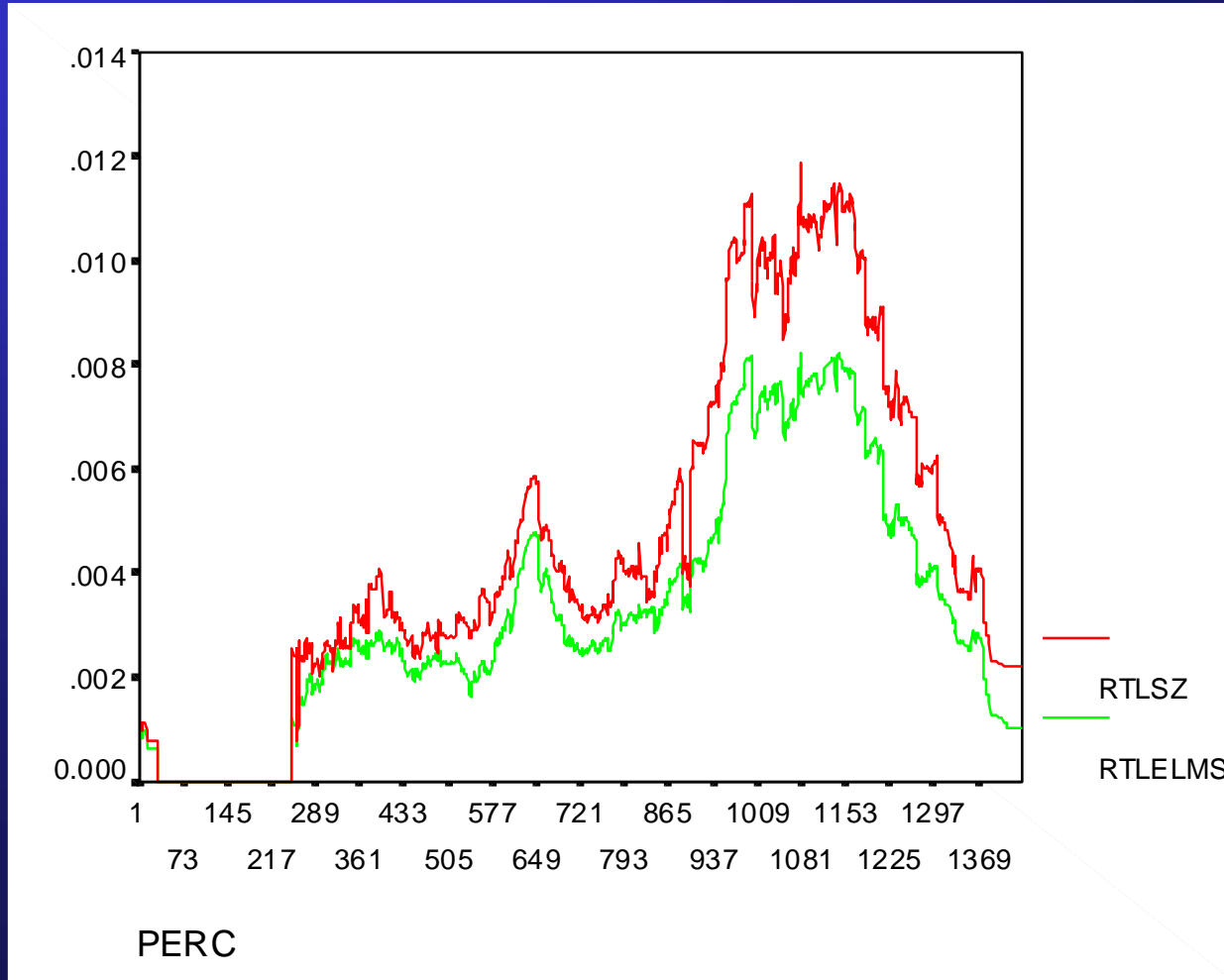
- A bootstrap minták révén megfigyelt (tapasztalati) szórás:

$$\sqrt{\frac{1}{n-1} \sum (p_i - \bar{p})^2}$$

ahol p_i az egyes mintáknál kapott becslés, $\bar{p}$ pedig ezek átlaga

A két szórás alakulása egy nap során (átlagos percenkénti nézettség, AMR)

A két szórás hányadosa

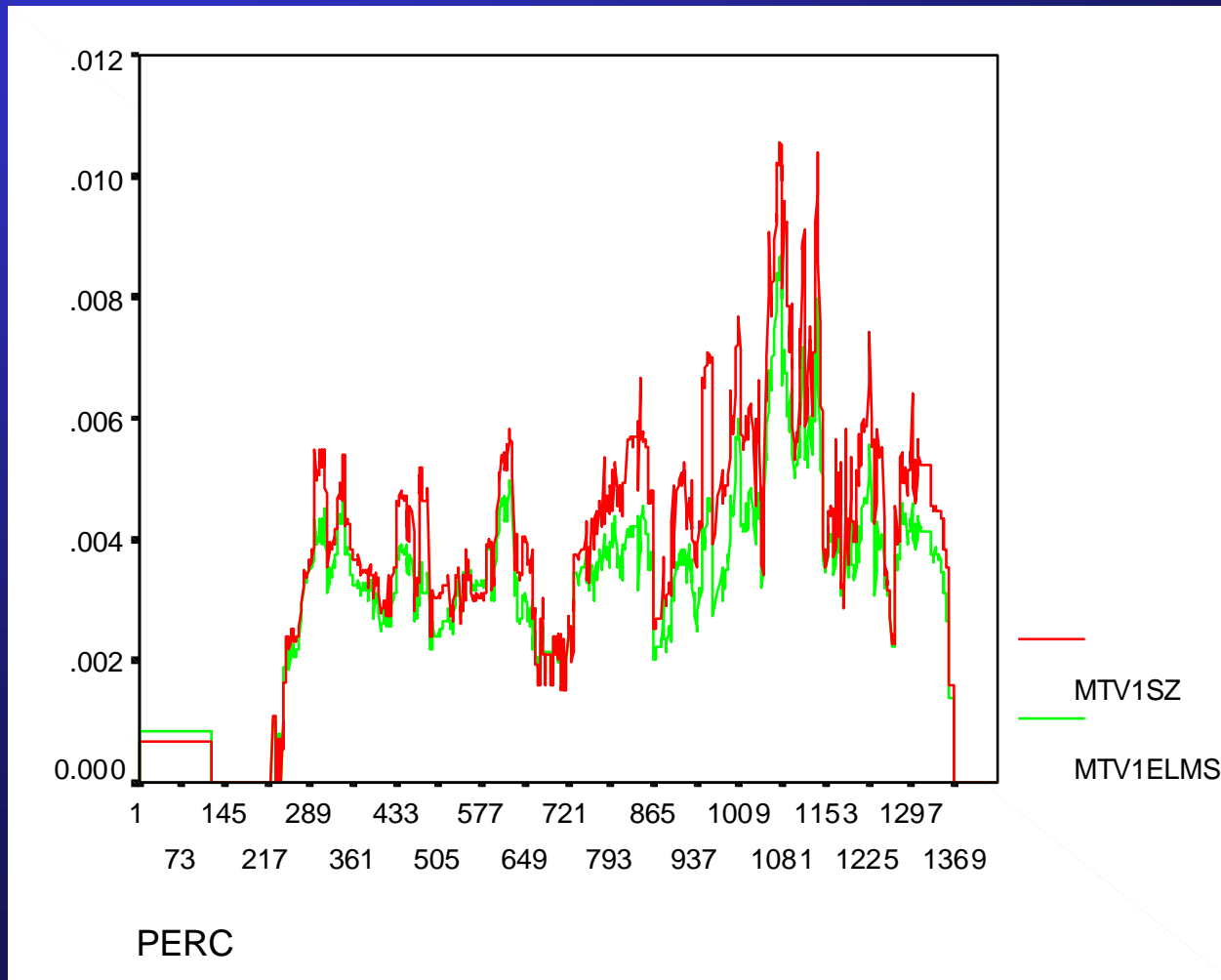

- Nem függ szignifikánsan
az időponttól
a nézettségtől
- Lényeges viszont a vizsgált célcsoport, hiszen az összefüggés mértéke jelentősen eltérhet

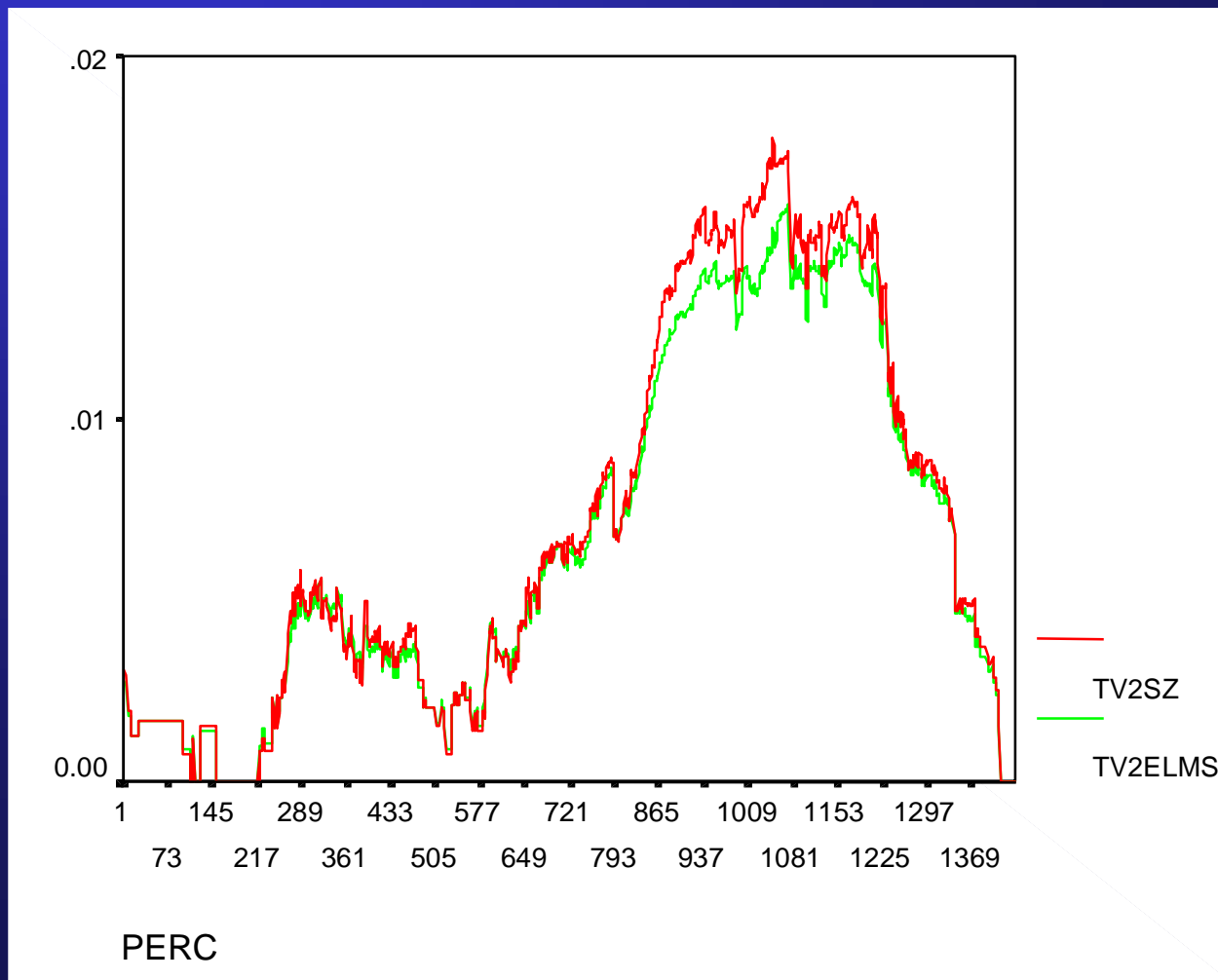
A két szórás hányadosa a 18-49 évesek, mint célcsoport esetén

TV nézőmérés

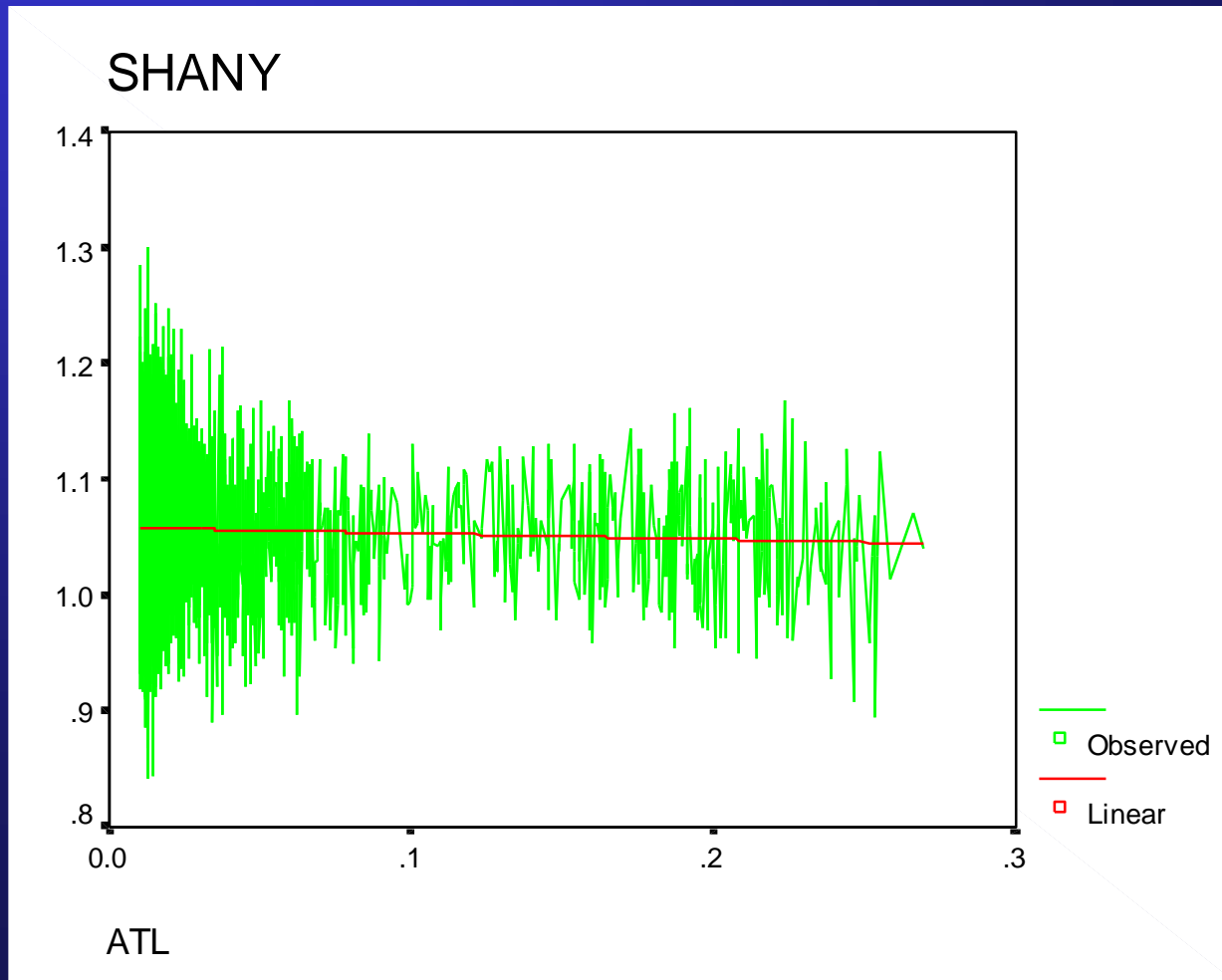

A szórások hányadosa a főbevásárlók, mint célcsoport esetén

Ha a főbevásárlókat tekintjük, nincs családon belüli összefüggés

A bootstrap mintákból kapott becslés szórása

Az előző ábra szerint a bootstrap mintákból kapott becslés szórása néhány százalékkal nagyobb a vártnál.

Az ok: a bootstrap mintákra kapott súlyozás szélsőségesebb - a súlyok szórása mintegy 10%-kal magasabb - (hiszen a minta természetesen kevéssé arányos) és ez növeli a kapott becslések szórását.

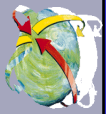

Műsorok, kampányok

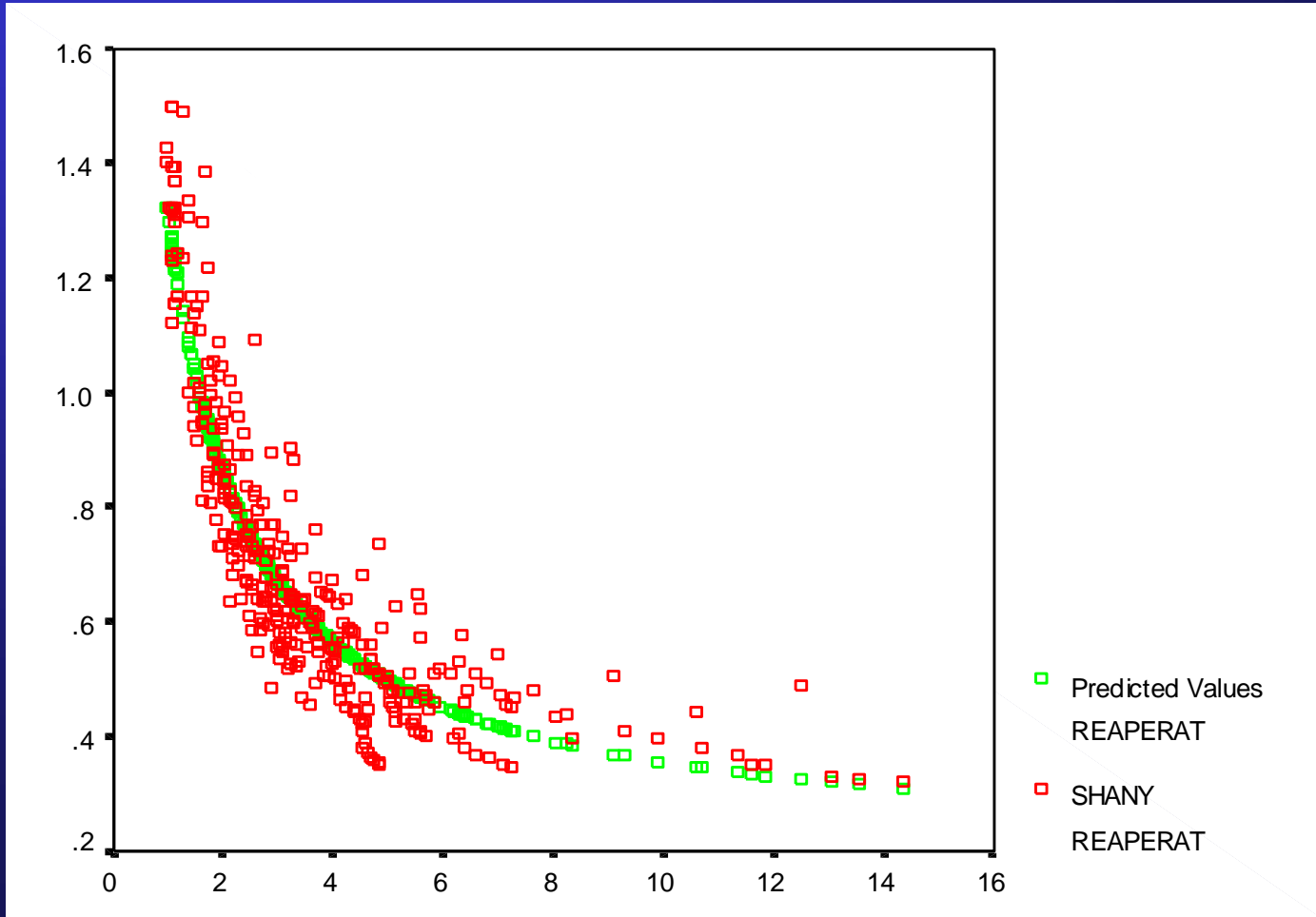
- Nemzetközi tapasztalat: a reach/AMR hányados növekedésével (azaz ahogy nő a legalább 1 percre elért populáció és az adott percben nézők számának aránya) csökken a becslés szórása (és így a szórás-hányados is)
- A különböző műsorok meglehetősen eltérő viselkedést mutattak, ezért célszerűbb volt különböző sorozatok, ill. kampányok vizsgálata

A szórások hányadosa különböző kampányokra

TV nézőmérés

A nemlineáris regresszió képlete

$$b+(max-b)/[a(R-1)+1]$$

A paraméterek szemléletes jelentése:

- a adja meg a görbe meredekségét
- b a legkisebb, elvileg elérhető szórás-hányados (ha az $R=reach/AMR$ hányados végtelenhez tart)
- max pedig a $reach/AMR=1$ értékhez tartozó szórás-hányados

Következtetések

A bootstrap elemzés megmutatta, hogy

- az AMR becslések szórása valamelyest (legfeljebb 30%-kal) nagyobb, mint ami az elméleti becslés lenne
- viszont a kampányok, sorozatok esetén a reach/AMR hányados növekedtével akár az elméleti érték negyedére is csökkenhet a szórás.

Alapozó felmérés

- 8.000 család, reprezentatív minta
- gond: nem mindenkit lehet elérni, ill. nem mindenki válaszol a kérdésekre
- a család szociológiai viszonyait vizsgálja
- a nézőméréshez való viszonyt is rögzíti (több, mint 50% nem vállalja a részvételt)

Az esetleges torzítás vizsgálata

- Számszerűsítés: a becsült és a ténylegesen megfigyelt TV-nézés (heti össz üzemóra) vizsgálata
- Bootstrap elemzés: a teljes alapozó felmérés-populációval azonos eloszlású TV üzemórát becslő háztartásokból álljanak a minta-panelok. Ez így még nem egyértelmű, a későbbiekben térünk vissza a lehetséges megoldási módokra.

A becsült és a megfigyelt TV üzemórák összehasonlítása

- TUHETI: a háztartásonként mért heti össz-TV üzemórák átlaga
- ÓRAHETI pedig az Alapozó Felmérésben elozetesen bevallott heti TV üzemóra.

	N	Min	Max	Átlag
ÓRAHETI	11453	0	326	37.40
TUHETI	1014	0	130	47.98

A torzítás

A fenti két populáció metszete azokból áll, akik a panelbe kerültek az alapozó felmérésből, ezért az eltérés csak a becslés bizonytalanságát mutatja. Viszont, ha az ORAHETI értékét a nézőmérő rendszerhez való viszony függvényében vizsgáljuk:

AGBMER		N	Min	Max	Átlag
elutasít	(1)	6458	0	252	32.73
vállalk.	(2)	4451	0	326	43.70
beszerelt	(3)	235	7	140	45.27

A torzítás számszerűsítése

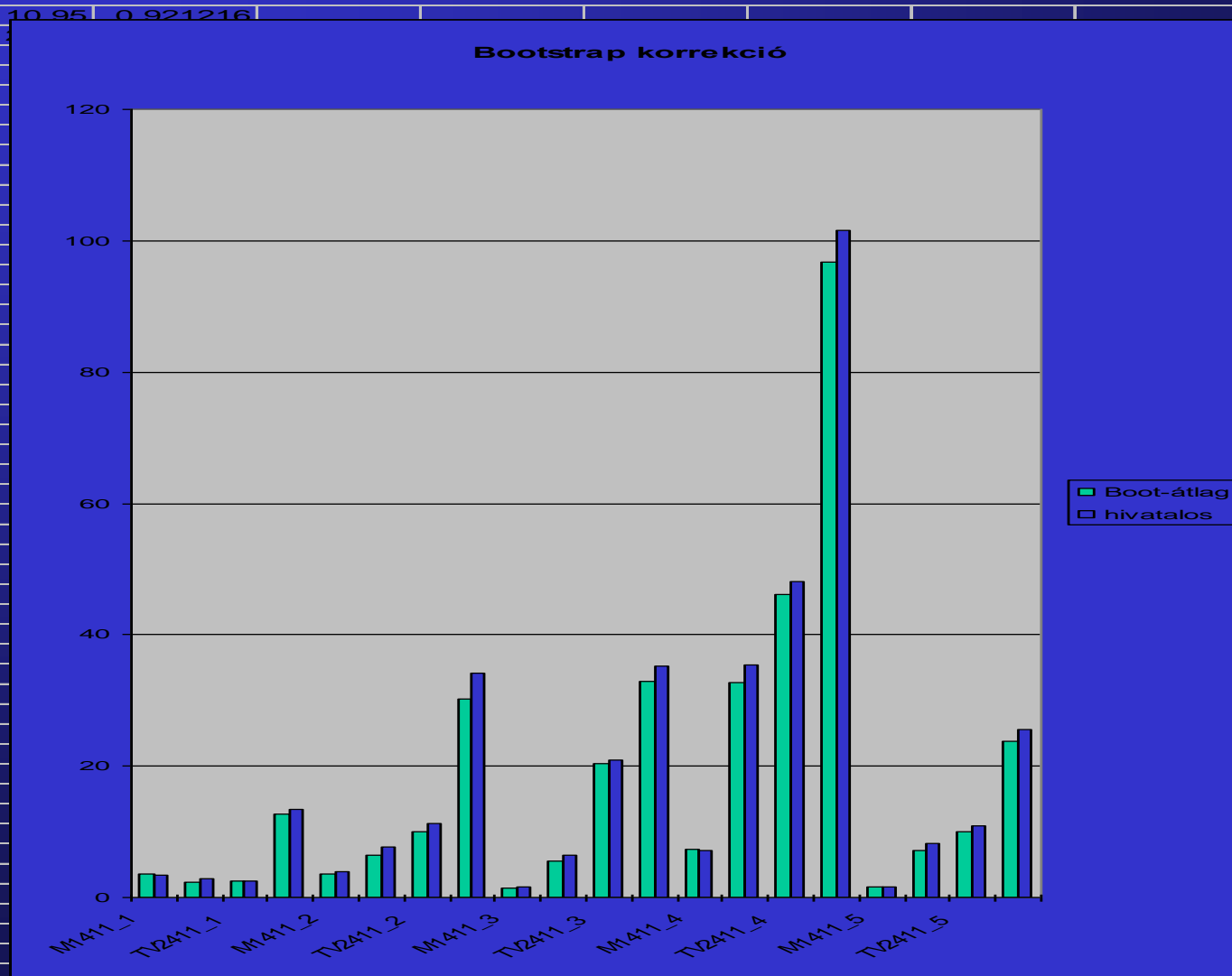
- Bootstrap mintákat generálva, melyek (esetleg becsült) ORAHETI értékeinek megoszlása megegyezik az alapozó felmérésben megfigyelttel

Az egyes csatornák és idősávok nézettsége

TV nézőmérés

Az arányok

